Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXI. Cena lista je $6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 3. AVGUSTA (AUGUST 3), 1939

Subscription $6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 150

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ONFLIKT MED HRVATI IN SRBI SE POOSTRIL

ček se pritožuje glede zapostavljanja Hrvatov

RBI KONTROLIRAJO ARMADO

upinec, Jugoslavija, 2. avg. Dr. Vladko Maček, vodja atskih avtonomistov, ki je zapretil, da se bo Hrvatska epila od Jugoslavije, če ne Hrvatje dobili avtonomi- "čeprav bo to morda izzvalo ovno vojno," je izgubil upa- glede sklenitve sporazuma lgradsko vlado. On je tudi el, "da mora nekdo napraviti v Jugoslaviji. Ako ga ne e belgradska vlada, ga bo ačija."

Maček je dejal, "da so nastale e potežkoče, ki ovirajo sklep sporazuma med Hrvati in . Upam, da je še čas za na- rešitev, zaeno pa se bojim, je že prepozno. Regent Pa- in premier Dragiša Cvetković se strinjata z menoj, toda ent ne nastopa dovolj odločno proti belgradski kliki, ki se ava v spor. Visoki vojaški niki so proti njemu."

Vodja hrvatskih avtonomi- se je pritožil glede zapostavljanja Hrvatov. "Srbija ima generalov v jugoslovanski adi nego jih je imela avstro- ska armada v času svetovne ne," je rekel Maček. "Med generali ni niti enega Hr- . Ako bi prišlo do sporazuma bi Hrvatje imeli 30 odstotkov generalov v jugoslovanski adi. To bi pomenilo, da bi alo iti toliko srbskih generalov v pokoj in tega oni noče-"

Jugoslavija ima okrog 15,- ,000 prebivalcev in med temi 5,000,000 Hrvatov.

omanjkanje delavcev v Nemčiji

Uradniški uslužbenci morajo delati na polju

Berlin, 2. avg. — Uslužbenci k, zavarovalninskih družb trgovskih podjetij v Berlinu rajo pomagati nemškim kmetom pri žetvi in pospravljanju delkov zaradi pomanjkanja jedelskih delavcev. Delo je silno. Uslužbence pošiljajo kmetije v oddaljenih dis- ktih, kjer morajo delati naj- nj dva tedna.

Vladni tovorni avti prihajajo pred urade in poberejo uslužbence in tudi uradnike ter jih peljejo na kmetije. Uradni- morajo iti z uslužbenci, da dajo "dober zgled". To pri- no transportacijo naciji na- ajo "izlet". Delodajalci mo- jo plačevati uslužbencem pla- za delo na polju, ne kmetje. one, ki bi se upirali, so dolo- ne kazni.

Nacijske avtoritete ne upo- vajo pritožb. Žetev in po- avljenje pridelkov je važna loga, ki mora biti izvršena.

Nacijske oblasti zasegle samostan

Dunaj, 2. avg.—Nacijske av- ritete so zasegle samostan cis- rijancev v Stamsu. Ta se na- haja južno od Inomosta in v ližini nemško-italijanske meje. asega je bila odrejena pod pre- vezo, da so menihi vodili opozi- jo proti dogovoru, ki sta ga klenila Hitler in Mussolini in ateri določa izselitev Nemcev z južne Tirolske.

Spopad med stavkarji in policijo

Piketiranje avtne tovarne omejeno

Detroit, Mich., 2. avg.—Pred tukajšnjo tovarno General Motors Corp. je prišlo do nove bitke med stavkarji, člani avtne unije CIO, in policijo. Več sto piketov je napadlo policaje, ko so spremljali grupo stavkokazov v tovarno. Carl Winn, eden policaj in eden stavkar so bili ranjeni v bitki. Stavkarji so napadli s kamenjem tudi avtomobile, v katerih so se vozili stavkokazi.

Cleveland, O., 2. avg.—Napetost v zvezi s stavko pri Fisher Body Co. se je nekoliko polegla. V spopadu med policijo in piketi zadnji pondeljek je bilo 46 oseb ranjenih.

Eliot Ness, direktor javne varnosti, je prepovedal masno piketiranje tovarne po izgredih. Včeraj je le okrog dvajset stavkarjev stražilo vhode v tovarno. Policijska sila 200 mož je bila mobilizirana za vzdrževanje miru in reda.

Odvetniki kompanije so se obrnili na sodnika Johna P. Dempseyja z apelom, naj izda začasno injunkcijo proti uniji glede omejitve piketiranja. Pred vsakim vhodom v tovarno bi smela biti samo dva piketa. Sodnik je odbil apel in naznanil zaslišanje, ki se prične jutri.

Stavkarji so sinoči pričeli piketirati hiše stavkokazov. Imena teh so na listi unije. Kompanijski uradniki pravijo, da se je 458 delavcev včeraj vrnilo na delo.

Škof pojasnjuje finančni škandal

Povest o zapravljanju denarja

Chicago, 2. avg.—Čudna storija o obnašanju episkopalnega škofa Haywarda S. Ablewhita v severnem Michiganu, ki je obtožen poneverbe $90,000 iz škofijske blagajne, je bila razkrita. On je moral resignirati, ko je prišel škandal na dan.

Storija razgalja škofa kot veseljaka in igralca na borzi. On je postal znana osebnost v Chicagu, kjer je posečal gostilne in druga zabavišča. Sam je povedal, da ni suhač in da se rad zabava v veseli družbi. Ko je obiskoval čikaške kabarete, ga je navadno spremljala njegova žena. Slednja je to potrdila in izjavila, da bo stala na njegovi strani tudi sedaj, ko je zabredel v zagato.

Škof trdi, da njegova cerkev ne prepoveduje pohajanja gostiln in zabavišč cerkvenim dostajenstvenikom. On je tudi priznal, da ga je njegov prijatelj potegnil v ponočno veseljaško življenje. Poleg škofa je več drugih prominentnih oseb zapletenih v škandalu.

Nov letalski rekord dosežen

Springfield, Ill., 2. avg.—Brata Hunter in Humphrey Moody sta že v zraku devet dni. Danes je preteklo 226 ur, odkar se nahajata s svojim letalom nad tukajšnjim letališčem. Prekosila sta že prejšnji rekord v vztrajnostnem letalstvu, ki je znašal 218 ur in 43 minut. Letalo je opremljeno z radijskim aparatom in brata sta v stikih z množico, ki ju opazuje. Včeraj sta povedala, da sta precej utrujena, a odločila se še nista, kako dolgo bosta še ostala v zraku.

Angleški vojaki ubili devet Arabcev

Jeruzalem, Palestina, 2. avg. —Angleške čete so ubile devet Arabcev v bitki pri Betlehemu. Dvajset Arabcev je bilo ranjenih.

KOALICIJA POKOPALA ROOSEVELTOV NAČRT

Demokratje se pridružili republikanski opoziciji

REAKCIJA PROSLAVLJA ZMAGO

Washington, D. C., 2. avg.—Nižja kongresna zbornica je včeraj pokopala Rooseveltov načrt glede trošenja in posojevanja denarja iz federalne blagajne. Za načrt je glasovalo 166 kongresnikov, proti pa 193. Debata o načrtu je trajala samo eno uro.

Koalicija republikanske manjšine in konservativnih demokratov je triumfirala. Senat je prejšnji dan sprejel načrt v oskubeni obliki. Znižal je vsoto na $1,950,000,000, toda nižja kongresna zbornica je zavrgla načrt tudi v oskubeni obliki, kar pomei, da ne bo prišel več na dnevni red v sedanjem zasedanju kongresa.

Republikanski manjšini, ki je enotno nastopila proti načrtu, se je pridružilo 47 demokratskih kongresnikov. Poraz načrta je bil največji udarec Rooseveltovi administraciji, odkar je na krmilu.

Predsednik Roosevelt ni mogel prikriti razočaranja, ko se je pozneje sestal z reporterji. Izjavil je, da se bodo posledice poraza načrta kmalu pokazale. Nobenega izgleda ni za poživitev industrijskih aktivnosti in znižanja števila oseb, ki so odvisne od relifa. Ameriško ljudstvo bo trpelo posledice in ono naj si zapomni imena kongresnikov, ki so ubili načrt.

Včerajšnja akcija nižje zbornice pomeni, da bo zasedanje kongresa kmalu zaključeno. To se bo morda zgodilo že ta teden. Pred kongresom je še vprašanje amendiranje zakona minimalne mezde in maksimalnega delovnika, toda razprava o tem bo najbrže odložena. Za amendiranje tega zakona agitirajo demokratski kongresniki iz južnih držav. Njihov argument je, da mnoge industrije ne morejo plačevati minimalne plače 25 centov na uro kot določa zakon.

Amerika naslovila protest Japonski

Anglija zapretila s prelomom pogajanj

Tokio, 2. avg. — Eugene H. Dooman, odpravnik ameriških poslov, je vložil protest pri japonski vladi glede letalskih napadov na lastnino ameriških državljanov na Kitajskem. On je povedal Sejiru Jošizawu, predstavniku japonskega zunanjega urada, da vsa znamenja kažejo, da se je japonska kampanja proti Veliki Britaniji obrnila proti vsem tujcem.

Istočasno je bilo naznanjeno, da je Robert Leslie Craigie, angleški poslanik v Tokiju, zapretil s preklicem pogajanj glede poravnave krize, ki jo je izzvala japonska blokada angleške koncesije v Tientsinu, Kitajska, če ne bo Japonska ustavila protibritskih demonstracij na Kitajskem. Zunanji opazovalci iz tega sklepajo, da Velika Britanija in Amerika sporazumno nastopata proti Japonski.

Japonci vztrajajo pri zahtevi, da mora Velika Britanija revidirati svojo politiko na Daljnem vzhodu in obljubiti, da ne bo več podpirala generala Kaišeka, vrhovnega poveljnika kitajske armade.

Domače vesti

Avtna nesreča v Penni

Johnstown, Pa.—John Turk, star 57 let in doma od Šmihela-Stopičev na Dolenjskem, je bil 30. julija ubit pri avtni nesreči. V Ameriki je bil 32 let in stanoval je v McIntyru. Bil je član društva 361 SNPJ in tu zapušča ženo in pet otrok.

Clevelandske novice

Cleveland. — Tukajšnji listi omenjajo le enega Slovenca med ranjenimi piketi pred tovarno Fisher Body, kjer so bili veliki izgredi zadnji ponedeljek zjutraj in pa enega ranjenega slovenskega policaja. Ranjeni piket je Andrej Hočevar, ranjeni slovenski policaj pa Anton Longar. List Cleveland Press je tudi objavil sliko 22-letnega Stephena Kerra, katerega je ročna plinska granata ožgala na roki. Mladi Kerro, ki ni Slovenec in ni član SNPJ, je znani sotrudnik (pesnik) našega Mladinskega lista. — V bolnišnici je umrla Rosie Jeraj, stara 56 let in rojena v Dol. Podborštu pri Trebnjem na Dolenjskem. V Ameriki je bila 29 let in tu zapušča moža in dva sinova, v Stauntonu, Ill., pa sestro. — Iz stare domovine na Primorskem se je priselil Ivan Čeh. — Anton Vehovec, znani slovenski mestni odbornik iz 32. warde, je naznanil svojo kandidaturo za župana mesta Clevelanda.

Zdravniki podprli zadružni načrt

Bolezenska oskrba članov zadruge

Superior, Wis. — (FP) — Detajli dogovora o kooperaciji med državno organizacijo zdravnikov in zadružno zdravstveno organizacijo so bili pravkar objavljeni. Sklenitev dogovora je sledila priporočilu posebnega odbora organizacije zdravnikov. Načrt glede bolezenske oskrbe članov zadruge je stopil v veljavo po sklenitvi dogovora.

Osemdeset odstotkov prispevkov bo šlo za oskrbo bolnikov, dvajset odstotkov pa za upravne stroške zadružne organizacije. Ako ne bo dvajset odstotkov od sprejete članarine krilo stroškov, bo deficit poravnala organizacija zdravnikov. Ta je že ustanovila rezervni sklad v to svrho.

Zdravniki bodo prejemali plačo na bazi minimalne lestvice, katero pa morata odobriti odbora obeh organizacij. Oskrba bo uključevala operacije, zdravniške preiskave in zdravila. Zdravljenje v bolnišnicah je tudi preskrbljeno.

Vsak član državne zdravniške organizacije se lahko pridruži grupi, iz katere bodo bolniki, člani zadruge, izbirali svoje zdravnike. Načrt bodo pričeli izvajati kakor hitro se priglasi določeno število članov.

Stanovanjski projekt študentov v Texasu

Austin, Tex. — Tristo študentov na državni univerzi bo prihranilo $25,000 v tem letu z udeležitvijo pri stanovanjskem projektu. Gibanje, ki se je pričelo pred dvema letoma, ima zdaj že 15 stanovanjskih enot. Arno Nowotney, profesor na državni univerzi, ki je pomagal uresničiti načrt, je dejal, da zadružno gibanje med študenti je že vzgojilo voditelje, ki sodelujejo v naporih, katerih cilj je izboljšanje ekonomskega sistema v tej deželi.

Pijan policaj ustrelil gostilničarja

Chicago, 2. avg.—Policaj Walter Ford je v pijanosti streljal in ubil Michaela Wujsa, lastnika saluna na 4148 Division st. Streljati je pričel brez vsakega vzroka. Ford je bil aretiran in odveden v zapor.

RUSIJA KRITIZIRA ANGLEŠKEGA DRŽAVNIKA

Nepravilno tolmačenje stališča sovjetske vlade

SEJA ANGLEŠKEGA KABINETA

Moskva, 2. avg.—Uradna časopisna agentura Tass pravi, da angleška formula in tolmačenje "nedirektne agresije" v predlaganem paktu med Rusijo, Anglijo in Francijo glede vojaške pomoči sta pustila luknje, skozi katere se lahko izmuznejo potencialni agresorji. Uradni komunike kritizira zlasti izjavo R. A. Butlerja, angleškega podministra za zunanje zadeve, ki jo je podal v parlamentu. Komunike očita Butlerju, da je v svoji izjavi nepravilno tolmačil stališče sovjetske vlade.

"Aktualno ni nobene razlike glede tolmačenja agresije proti baltiškim državam, ki bi ogražala njih neodvisnost," pravi komunike. "Obe stranki sta pripravljeni garantirati neodvisnost tem državam, toda v formuli ne sme biti nobene luknje. Eden izmed vzrokov, ki ovira pogajanja glede sklenitve militaristične in obrambne zveze, sta angleška formula in tolmačenje nedirektne agresije."

London, 2. avg. — Angleška vojaška misija bo odpotovala v Moskvo v petek, se glasi uradno naznanilo. Člani misije se bodo ustavili na svoji poti v Parizu, kjer se jim bodo pridružili člani francoske misije.

Člani vladnega sveta za zunanje zadeve so se včeraj sestali na svoji seji in razpravljali o poročilih glede dolgih pogajanj s sovjetsko Rusijo, katerih cilj je sklenitev vojaškega in obrambnega pakta. Danes se bo vršila izredna seja vseh članov Chamberlainovega kabineta, na kateri bodo razpravljali o situaciji na Daljnem vzhodu in pogajanjih z Rusijo.

Parlament bo zaključil svoje zasedanje v petek. Jutri bo debata o zunanjih zadevah v zbornici lordov, v parlamentu pa v petek.

Bitke ob ogrsko-rumunski meji

Rumunski topovi ob reki Tisi

Budimpešta, 2. avg.—Ogrska vlada je vznemirjena zaradi bitk med ogrskimi in rumunskimi stražniki. Uradno poročilo se glasi, da so bili štirje ogrski stražniki ranjeni v obmejnih bitkah. To dalje pravi, da so rumunske čete postavile topniške baterije ob reki Tisi v Ruteniji.

Ogrska vlada je predlagala imenovanje mešane vojaške komisije, ki naj bi vodila preiskavo in ugotovila, kdo je odgovoren za obmejne bitke.

V Bukarešti trdijo, da je Ogrska odgovorna za spopade. Rumunska vlada je zapretila, da bo prepovedala ogrskim splavarjem dostop do reke Tise, dokler ne bo Ogrska podvzela odločnih korakov, da prepreči obmejne "incidente". Rumunija je zdaj suspendirala tudi konferenco z reprezentanti Ogrske glede plovbe.

Ogrska uradna časopisna agentura pravi, da so rumunski stražniki provocirali bitke, ko so pričeli streljati na ogrske splavarje. Reka Tisa tvori več milj dolgo mejo med Ogrsko in Rumunijo.

Velike pridobitve jeklarske unije

Jeklarji zmagali v treh stavkah

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Organizatorični odbor jeklarske unije (CIO) je v zadnjih dneh sklenil več pogodb z delodajalci, ki določajo zvišanje mezde, izboljšanje delovnih pogojev in zaprto delavnico. V drugih ozirih tudi izkazuje uspehe. Najznačilnejši uspeh sta odloka federalnega delavskega odbora proti Inland Steel Co. in Milling Machine Co., ki ima svoje tovarne v Cincinnatiju, O. V obeh slučajih je delavski odbor odločil v prilog uniji jeklarskih delavcev.

Sklenitev pogodb je ustavila stavke v treh jeklarnah — pri Hardware Foundry Co., Chicago, Harnishfeger Mfg. Co., Milwaukee, in Wickwire Spencer Steel Co., Buffalo. Vse so podpisale pogodbo z jeklarsko unijo.

Frazier Steel Co. v Elwoodu, Ind., je sklenila pogodbo z unijo, ki določa zvišanje mezde za petnajst odstotkov. Broderick Co., Muncie, Ind., je zvišala plačo pet centov na uro.

Standard Containers Co. v Bloomfieldu, N. J., je zvišala mezde za deset odstotkov in skrajšala delovni teden na 40 ur. Delavci pri tej kompaniji so zastavkali predno so se organizirali v uniji. V boj so jih pognale neznosne razmere. Delovni teden je bil dolg 54 in več ur pred oklicem stavke.

Jeklarska unija je dalje sklenila pogodbe z Emsco Derrick & Equipment Co. in Manganese Steel Co. Obe kompaniji imata tovarne v južni Californiji.

Cincinnati Milling Machine Co., ki uposluje čez tri tisoč delavcev, je morala na podlagi odloka federalnega delavskega odbora razpustiti kompanijsko unijo. Ta je bila znana pod imenom "Employes' Service Committee". Odbor je odredil, da mora kompanija uposliti vse delavce, katere je vrgla na cesto zaradi unijskih aktivnosti, in jim plačati mezdo za ves čas, ko so bili brez zaslužka.

Zmaga v Cincinnatiju je velik korak naprej. Organizatorična kampanja CIO je v razmahu in obeta velike uspehe. Voditelji kampanje napovedujejo, da bodo v nekaj mesecih vsi delavci organizirani.

Unija se pogaja s klavniškimi družbami

Chicago, 2. avg.—Voditelji unije klavniških delavcev (CIO), ki so zapretili z oklicem splošne stavke v klavnicah Armour & Co., so se včeraj pričeli pogajati s petimi malimi klavniškimi kompanijami. V klavnicah teh družb je uposlenih okrog 2500 delavcev. Henry Johnson, direktor unije CIO, je dejal, da se pogajanja tičejo skrajšanja delovnih ur in zvišanja mezde. Čikaška delavska federacija je objavila izjavo, v kateri trdi, da unijo klavniških delavcev kontrolirajo komunisti. Napadla je tudi katoliškega škofa Bernarda J. Sheila, ker je otvoril masni shod unije klavniških delavcev z molitvijo in s tem podprl Lewisovo organizacijo ter komuniste. Lewis, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je bil glavni govornik na masnem shodu, katerega se je udeležilo čez 10,000 ljudi.

Brezposelni Čehi morajo pomagati kmetom

Praga, 2. avg.—Češke avtoritete so uveljavile odredbo, ki določa zaposlitev vseh brezposelnih v starosti 15 do 60 let na kmetijah. Prejšnja leta so Slovaki prihajali na češke kmetije, letos pa so šli v Nemčijo, kar je povzročilo pomanjkanje delavcev na Češkem.

ŽUPANI SVARIJO PRED POLOMOM PROGRAMA WPA

Federalna vlada ni izpolnila obljube

STAVBNE UNIJE PROTESTIRAJO

New York. — (FP) — Program WPA se bo izjalovil na vsej črti, ako ne bo kongres revidiral novega zakona glede relifnih del in dovolil dodatnih vsot za financiranje programa. Tako se glasi svarilo, uključeno v poročilu, ki ga je konferenca ameriških županov poslala vsem članom kongresa.

Svarilo je takoj dobilo odmev v Washingtonu. Senator James F. Murray, demokrat iz Montane, je naznanil, da bo predložil resolucijo, da prepreči odslovitev 650,000 delavcev. Dejal je, da je že 22 senatorjev obljubilo, da bodo podpirali resolucijo. On je označil novi relifni zakon, čigar avtor je kongresnik Woodrum, za "najbolj brutalno zakonodajo, ki je bil kdaj sprejeta v kongresu."

"Trpljenje in masne odslovitve so neizbežne, če ne bo kongres amendiral novega relifnega zakona," pravijo župani v svojem poročilu. "Vsota $1,477,000,000, ki jo je kongres dovolil za gradnjo relifnih projektov, ne šteje dosti, ako ne bo izločena provizija iz zakona, ki zahteva, da morajo mestne in okrajne vlade prevzeti 25% stroškov gradnje relifnih del. Provizija je taka, da aktualno onemogoča preskrbitev zaslužka delavcem, ki ne morejo dobiti dela v privatnih industrijah."

Poročilo dalje očita federalni vladi, da ni izpolnila obljube iz leta 1935, da bo preskrbela delo vsem sposobnim osebam, dočim bodo za ostale skrbela mesta. V oktobru preteklega leta je bilo pri relifnih delih uposlenih 3,100,000 oseb, to število pa bo v prihodnjih mesecih znižano na 1,600,000 oseb, če relifni zakon ne bo amendiran. Župani v svojem svarilu niso protestirali proti proviziji glede podaljšanja delovnih ur brez zvišanja plače.

Čez sto unij, ki tvorijo svet stavbnih unij v New Yorku, je naznanilo, da bodo nadaljevale borbo za vzpostavitev unijske plače pri gradnji relifnih projektov. Reprezentantje teh unij se bodo ponovno sestali na konferenci in razpravljali o načrtih raztegnitve boja na vsa dela, ki jih financira federalna vlada.

Španski fašisti poostrili cenzuro

Kampanja proti Veliki Britaniji

Madrid, 2. avg.—Fašisti so raztegnili cenzuro na vse publikacije. Vsaka mora biti predložena cenzorju pred objavo.

Notranji minister Ramon Serrano Suner je ustanovil poseben oddelek, v čigar področje bo spadala cenzura. Vse tiskovine in knjige ter filmi so podvrženi cenzuri.

Fašistično časopisje je objavilo vladno naznanilo, da Španija hoče Gibraltar, trdnjavo ob vhodu v Sredozemsko morje z zapadne strani, katero dominira Velika Britanija že 235 let. Gibraltar je Velika Britanija dobila l. 1704, ko je bila Španija zapletena v vojni glede nasledstva. Noben fašistični list ne omenja, na kakšen način bo Španija skušala dobiti nazaj Gibraltar.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto. $3.00 za pol leta. $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in neuporabnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (članki, poezije, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, da je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (July 31, 1938), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom poteklo naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Glasovi iz naselbin

NOVAKOV BESEDNJAK IN ŠE KAJ

Katka Zupančič

Pred sabo imam prepisan delec novega angleško-slovenskega besednjaka, ki čaka kupca.

Angleški jezik je bogat na izrazih, to je obče znano. Toda, če bi kdo trdil, da je naš slovenski jezik v primeri z angleškim pravi beraček, bi se grdo motil. Izrazov nam bogme ne manjka, le najti jih je treba. Najti — kje? bi kdo vprašal.

Povsod jih je, lepih, pristnih, jedrnatih slovenskih izrazov, če le imamo uho zanje. Zadnja potovka vas lahko preseneti s kakšno besedo, ki nikakor ni nova, marveč stara in drugod že davno pozabljena.

V Prekmurju boš našel izraze, ki jih notranjski ali primorski človek nikoli ne rabi, ker ima svoje—oboji so slovenski. Gorenjska ima n. pr. planine in v zvezi z njimi polno besed, ki jih povprečen Belokrajinec ne pozna, ker jih v svojem vsakdanjem življenju ne potrebuje. Ima pa spet celo zakladnico svojih, o kojih se povprečnemu Gorenjcu niti ne sanja.

Spominjam se, ko sem kot mala deklica čitala povest v "Slovenskih večernicah" od Mohorjeve družbe in se ustavila ob besedi "vodir". Stekla sem k materi. "Kaj je vodir?" — "Ne znam. Preberi mi več tega, pa se bo morda pokazalo, kaj je." To sem tudi storila. Ali kaj kmalu me je prekinila mama: "Vidiš, kako ne znaš misliti. 'Vodir' je tobolec! Kaj drugega bi koscu šklepetalo ob strani?!"

Hotela sem vedeti, dali je tobolec potemtakem napačna beseda. Zakaj naj bi bila napačna? Zapomnim si naj kar obe besedi, mi je svetovala in pripomnila: Boš vsaj na besedah bogatejša, če že ne na krajcarjih.

Nekaj let pozneje mi je prišel v roke dr. Tominškov slovensko-nemški besednjak. Prvo, za čemer sem brskala, je bila besedica tobolec: Ni je bilo notri. Ali je ni poznal, ali je ni poznati hotel. Prvo ali drugo. Najbrž drugo — sem posumila — in strašno za malo se mi je zdelo. Pozneje sem odkrila v dotičnem besednjaku — ali je bil slovar? — takih vrzeli več.

Zvonko Novak pa se je bil pred par leti namenil, da bo zbral in sestavil besednjak, ki bo pokazal čim največ mogoče besednega bogastva našega jezika in bo kot tak dobrodošel naši širni slovenski javnosti.

In res. Njegovo delo je dostorjeno. Prvi del, t. j. angleško-slovenski del čaka na založnika.

Že po teh predloženih mi straneh (črka "N", štev. str. 1704-1746) se da sklepati, da je bilo to ogromno delo, ki je zahtevalo ne le poglobitve in znanja obeh jezikov, marveč tudi resnične volje do dela te vrste, poleg pa še dobro merico potrpežljivosti in predvsem vztrajnosti.

Najbrže se bo temu ali onemu zdel novi besednjak preobširen in zategadelj—kakor se to čudno sliši—nepraktičen. Toda avtor je hotel ustreči z njim vsem slojem našega slovenskega življa. Oziral se je tako na preprostega človeka, kakor tudi na izobraženca; na mlade, kakor na stare. Posebno mladina, ki se za naš jezik količkaj zanima, bi s tem besednjakom lahko veliko pridobila; kajti niso samo suhe, gole besede, ampak tudi definicije in sem in tja naznačena tudi njih praktična uporaba. In tega je po mojem rajši preveč kot premalo. Celotni I. del besednjaka obsega namreč okrog 42 tisoč definicij. Toda dokler čaka snov na tisk, se da še marsikaj izriniti, nadomestiti in popraviti.

Tako ima n. pr. za angleško besedo "nab" šest izrazov: uhlastniti; zasačiti; zgrabiti; prijeti; ujeti; prestreči. S tem bi se, mislim, smel zadovoljiti vsak dlakocepec. Toda "nest", po naše "gnezdo", ima takole pripombo: starka pridno čepi na jajcih v gnezdu. Pravilno. Še pravilneje bi se glasilo, če bi namesto "starke" zapisal samica, kajti so to morda njena prva jajčka, ki jih je znesla—. Takih malenkosti je morda več, ki bi jih kazalo izpustiti ali preobraziti. Mislim pa, da se avtor takih malih operacij ne bi branil, čeprav v sporih na jezikovnem polju ne popusti rad. Čuti se pač — in to upravičeno — na tem polju doma.

Če se že potapljamo, nas noben, naj bo še tako dovršen besednjak ne bo rešil. Kaj nam ga torej treba? Tako bo marsikdo rekel in s tem potrdil tisto našo glavno napako, ki se imenuje nebrižnost, udanost v voljo božjo, ali kar že hočete.

Res je, nič nas ne bo rešilo. Saj sami silimo v pozabo. Toda danes smo še tukaj! In jutri bomo tudi še! Širimo slovensko besedo, pa bomo obstajali še pojutrišnjem in morda še dalj—. Kdo ve, kaj še vse lahko pride. Če smo pa res neizogibno zapisani grobu, bomo pa svojim zanamcem tukaj in onim tam preko pustili vsaj dokaze svoje požrtvovalnosti in dobre volje.

Po okrevanju

Strabane, Pa. — Minulo je že precej časa, od kar sem zadnjič pisala v našem priljubljenem listu. Vzrok je, ker raje čitam nego pišem. Nič ni treba biti v skrbeh, da boš koga razžalil.

Prosveta je v resnici priljubljen list, zato pa tudi čutim, da je moja dolžnost, da se zahvalim številnim prijateljem in prijateljicam za obiske, pomoč in darila za časa moje bolezni. Srčna hvala družinam Johna Žigmana, Joeva Kirna in Jakoba Pavčiča. Ko sem 10. marca nenadoma zbolela v dvorani SNPJ, sta mi mr. in mrs. Žigman odstopila posteljo za eno noč in en dan, za kar jima posebna hvala, kakor tudi za vožnjo na dom. Prav tako lepa hvala vsem, ki ste me obiskali za časa moje bolezni. Ne bom naštevala imen, ker jih je preveč. Nisem mislila, da imam toliko prijateljev.

Lepa hvala tudi SNPJ za bolniško podporo. Jednoto priporočam tudi drugim, ki še niste zavarovani pri nji. Storite to, ker se je jednota še vedno izkazala pošteno napram članstvu, bodisi v bolezni ali ob smrti.

Še enkrat najlepša hvala vsem za številne obiske in za vse, kar ste dobrega storili v moji bolezni. Človek šele v bolezni najbolje spozna, da ima prijatelje in da smo vsi enaki v vseh ozirih, tako v medsebojni pomoči kakor pri skupnem delu za nepredek našega društva in odseka.

Gospodinjski odsek društva 138 SNPJ priredi piknik v Drenikovem parku v nedeljo, 6. avgusta. Uljudno ste vabljeni vsi na ta piknik, posebno pa gospodinjski odseki v Moon Runu, Syganu, Pittsburghu, Cliff Mini, sploh vsa okoliška društva in občinstvo. Igral bo orkester Josepha Kramerja. Pravijo, da bo izvrstna godba. Gospodinjski odsek vabi vse plesalce in plesalke, ob priliki pa vam bomo poset vrnile. Torej na veselo svidenje 6. avgusta, pričetek ob 3. popoldne.

Julija Balle, tajnica.

Otvoritev izletniške farme v metropoli

Cleveland. — Poročano je že bilo, da so si clevelandska društva SNPJ, združena v federaciji, nabavila svoje lastne izletniške prostore za gojitev družabnosti med članstvom. Tudi je bilo že poročano, kakšni so ti prostori in kje so. V nedeljo, 6. avgusta, bo formalna otvoritev teh prostorov. To bo dan vsega članstva SNPJ iz našega okoliša.

Direktorij, federacija in uradniki vseh društev smo imeli skupno sejo in storili vse potrebne korake, da bo to res dan S. N. P. J. v Clevelandu. Na tej seji je bilo razdeljeno delo in storjeni drugi zaključki. Podan bo kratek program, par govorov in nekaj za mlajše. Kuhinjo so prevzele naše Napredne Slovenke, tekme in drugo zabavo pa naši aktivni člani pri društvu Comrades. Za govornika je določen br. Matt Petrovich, kakor tudi šerif ondotnega okraja. Seveda tudi ne bo brez pivskega štaba na obeh straneh bare. Za ples bodo skrbeli naši znani Vadnalovi bratje in sestra, vsi člani SNPJ.

Tisti, ki imate svoje avte, se lahko peljete tja že dopoldne, vzeti pa morate košaro jestvin za "diner", popoldne in zvečer boste pa tam lahko vsega dobili. Tisti, ki nimate svojih avtov, boste šli lahko z busom, ki odpelje točno opoldne od SND, nakar se ustavi pri SN na Holmes ave. in pri SDD na Waterloo. Drugič odpelje ob 2:30 od konca proge St. Clair-Nothingham kare. To bo zadnji prevoz in ne zamudite ga. Vožnja v oba kraja je 25c, kar je gotovo malo. Tisti, ki imate svoje avte, pripeljite tudi svoje prijatelje.

Članstvu in ostalemu občinstvu se sedaj nudi prilika, da posetite te prostore na dan otvoritve. Ako želite dan dobre zabave v prosti naravi, ne zamudite te prilike. Avtoisti naj vzamejo Chilicathi rd. (stara cesta 86). Ko pridete v dolino do prvega večjega mostu, greste v hrib, kjer pazite na Heath rd., kjer bo ob cesti napis. Par sto jardov od tam boste na mestu. Kdor ve za Zurcovo farmo, bo lahko našel, ker on je naš sosed. Če bo vroč dan, vzemite tudi kopalne obleke, ker se boste lahko kopali.

Članstvo SNPJ oziroma Clevelandska federacija je storila velik korak naprej z nabavo teh izletniških prostorov. Kot je bilo že povedano, so kakor nalašč prikladni za take izlete, kakršnih smo mi vajeni. Kadar bo vse urejeno, bo prav udobno. Na zadnji seji se je direktorij povečal od devet na 21 članov. S tem se bo pospešilo tudi delo. Namerava se postaviti klet, brez katere pri nas seveda ne sme biti, stanovanje za oskrbnika, barvanje že stoječih poslopij, očiščenje prostorov, ureditev žogoigrišča in prostorov za balinanje. Za vse to so potrebne finance — farma kot taka je plačana. Zato tudi ta prireditev, da se bo dobilo nekaj "mazume" v ta namen.

Upamo, da se bo clevelandsko članstvo odzvalo v velikem številu. Nas je preko 4000 in če pridemo vsi, bo že nekaj. Vabljeni pa so tudi člani in drugi rojaki iz bližnjih naselbin. Pridite vsi od blizu in daleč ne glede, h kateremu društvu spadate. Prostore nameravamo tako urediti, da ne bodo odgovarjali le za letno sezono, marveč skozi vse leto. In kadar to dosežemo, bodo res pripravni za vse. V nedeljo torej vsi na otvoritev teh prostorov. — Za odbor,

J. F. Durn, 53.

Zornikov odgovor

Herminie, Pa. — Ker se nahajam zopet doma, imam priliko površno pregledati tudi liste, na katere sem naročen, osem po številu in od teh je sedem delavskih. Pogledam tudi dopise in najprvo prečitam tiste, katerih pisci so mi znani. Tako sem videl v Prosveti z dne 24. julija, da me br. Langerholc večkrat imenuje. Ne vem zakaj prinaša na dan stvari, v katere je bil sam zapleten. Pravi, da sem se navduševal za svetovno vojno in bil naplačan s tem, da so prišli moji rojaki pod Italijo. Ne bom opravičeval prošlosti, ker o tem se je že dosti pisalo. Tudi ne zanikam, da sem res pomagal in prispeval okrog $300. Štirinajst Wilsonovih točk pa še hranim in tudi njegovega govora v Pittsburghu leta 1917 se še spominjam.

Br. Langerholc ne sme pozabiti, da se je tudi on udeleževal shodov JRZ in tudi finančno prispeval tej organizaciji. Podpisani ima še knjige darovalcev iz takratne Langerholcove naselbine, ki se je 100% odzvala za svobodno jugoslovansko republiko. Ako je bil br. Langerholc takrat mnenja, da je Zornik na napačni poti, zakaj ni tega takrat povedal in pisal članke v Prosveti, da bodo radi te agitacije primorski rojaki prišli pod Italijo? Ampak v kritičnih časih sede na plotu le strahopetci, katerim je več za lastni obstoj, kakor da bi se udeleževali bojev za koristi splošnosti.

Getov sem, da bi se bila uresničila ideja JRZ, to je združenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v socialdemokratični republiki, ako bi bili poslušali pokojnega predsednika Wilsona na mirov-

(Dalje na 3. strani.)

Kongresnika E. E. Cox (levo) in Howard W. Smith, demokrata, ki bi rada uničila mezdni zakon.

Kramljanje o mnogorojenčkih

Mnogorojenčki so vedno izjemen slučaj, ka ti žena rodi običajno le po enega otroka. Dve čki sicer še niti niso tako redki, na 40 porod pride povprečno en slučaj dvojčkov. Trojč so pa že velika redkost, šele na približno 80 do 11,000 porodov pride en slučaj trojčko Dve tretjini trojčkov umre v prvem letu življ nja. Da so pa četvorčki skrajno redki, vidim iz tega, ker pri nas Slovencih od l. 1929, ko delavčeva žena Terezija Gorenc v Ljubljani r dila četvorčke, ni bil prijavljen noben slu četvorčkov. Statistika pravi, da pridejo č tvorčki povprečno na 300,000 do 600,000 po dov; med 10 milijoni porodov so jih našli 11 Četvorčki ostanejo le redko pri življenju. petorčkov pozna vsa medicinska literatura sedaj samo 28 slučajev. Skoraj vedno pride petorčki mrtvi na svet ali pa umrejo kratko rojstvu, zato ni čuda, če štejejo kanadske p torčice, ki jih je uspelo ohraniti pri življenj za svetovno čudo. Za šestorčke vedo do sed samo za dva verodostojna slučaja. Novejši teh dveh je slučaj neke zamorke v Afriki Zlati obali. Šestorčkov se v obeh slučajih moglo ohraniti pri življenju. Sedmorčkov m dicinska literatura ne pozna. Ohranil se je v nekem nemškem mestecu nagrobni kamen srednjega veka, na katerem priča napis in s ka, da se je tam nekima zakoncema rodilo otrok hkrati.

Nagnjenje za mnogorojenčke je v rodbin dedno. V nekaterih knežjih rodbinah kaže v dovnik skozi stoletja vedno znova dvojčke. nagnjenje za dvojčke se deduje v moški in že ski črti. Če se kje zakoncema rodijo dvojč zasledimo prav gotovo dvojčke v materini pa v očetovi družini. Pri ženi, ki rodi dvojč se prav rad tak slučaj ponovi. Pri prvem p rodu pa so dvojčki bolj redek slučaj, navad nastopajo mnogorojenčki kot 3.—5. porod. N več porodov mnogorojenčkov pade v dobo m 25. in 30. življenjskim letom žene, torej v dob ko je žena najbolj rodovitna.

Imamo prave dvojčke, to so oni, ki so nast iz enega samega jajčeca in so zato v vsem p polnoma enaki. Pravi dvojčki so vedno iste spola, večkrat so deklice kakor dečki. Nepra dvojčki so nastali iz dveh različnih jajčec. Z to ni treba, da so si podobni in so lahko ta različnega spola. Nepravi dvojčki so večkr dečki kakor deklice. Včasih se zgodi, da p deta enojajčna dvojčka zrastla na svet (sia ska dvojčka). Zgodi se pa tudi, da se ed dvojčkov le deloma razvije in da ga nosi pote drugi dvojček v obliki zunanje ali notranje b ali parazita s seboj.

Mnogorojenčki so vedno šibkejši kakor en rojenčki, zato ni čuda, če smatrajo še dan mnogi zamorski rodovi rojstvo dvojčkov za liko nesrečo in jih takoj umorijo. Teža in likost novorojenih dvojčkov je navadno da pod povprečjem, zato imajo tudi mnogo ma odpornih sil in je umrljivost pri njih precejšnj Pogosto opažamo, da umreta oba dvojčka ist časno, ne samo v otroški dobi, tudi v poznej letih. Moški dvojčki kažejo večjo umrljiv kakor ženski, ki so že pri rojstvu na boljše kajti ženski dvojčki so redkeje mrtvorojen kakor moški. Tudi pri mešanih dvojčkih umrljivost manjša kakor pri moških.—Iz zg dovine sta najbolj znana dvojčka Romul in Re ki sta ustanovila Rim.—Vz. Sv.

Cepljenje mater z malarijo

Trideset pogumnih žensk se je prijavilo v eksperiment, ki pomeni za znanost mnogo. G za trideset bodočih mater, ki so se dale v m larijskem seminarju v mestu Memphisu cep s paraziti te hude mrzlice, da bi se rešilo vpr šanje, da-li se malarija z matere prenaša n otroka.

Vcepili so jim tako zvano kvartansko mal rijo, isto, ki se pojavlja s svojimi napadi vs četrti dan. Da so izbrali baš to obliko mal rije, sta dva vzroka: prvič se ne končuje s koli s smrtjo, drugič pa v memphiški okolici t oblika skoraj ne nastopa, tako da bo izključe dvom, da poteka bolezen od matere, če se b pojavila pri kakšnem otroku. Do danes so r dile že tri izmed cepljenih žensk. Njih otro so zdravi in niso pokazali še nobenega znak malarije.

Radio v ženskem klobuku

Zadnja modna novost-norost v Parizu je ra dijski klobuk, klobuk za ženske, ki mu je vgra jen radijski sprejemnik. "Izum" daje risar jem humorističnih listov dovolj priložnosti n p. za sličice, kakšni bodo bodoči pomenki že ski krožkov pri kavi, ko se bo uveljavila m da radijskih klobukov.

Sredi opravljanja najnovejših zakonskih škandalov se bo iz tega klobuka oglasila ove tura kakšne opere, iz drugega klobuka "na dr gem valu" bo slišati predavanja o zaščiti n zračne napade, iz tretjega se bo dvigalo petj modnega tenorja, itd.

Novi klobuk ima v ostalem že svoje predn ke. Že pred leti so se pojavili v Parizu že ski klobuki s škatlami na godbo, ki so proizva jale najnovejše šlagerje.

Španska kriza v—Parizu

Zagovorniki Frankovega fašističnega režima na Španskem, ki se zdaj kolje med seboj, poskušajo omiliti svojo zadrego s trditvijo, da bi se republičanske stranke prav tako klale med seboj, če bi bili lojalisti zmagali v civilni vojni in zavladali nad vso Španijo.

Domneva, kaj bi počeli med seboj španski lojalisti v primeru svoje zmage, je zelo slaba belažba za skregane španske fašiste in njihove prijatelje v inozemstvu, ki ne bo rešila njihove afere, vendar sama na sebi ni brez podlage. Že dolgo znano dejstvo je, da so bile stranke lojalistične vlade med seboj v konfliktu med potekom civilne vojne in po porazu republike so voditelji teh strank odnesli medsebojni konflikt v inozemstvo, ko so pobegnili iz Španije.

Največ ubežnih španskih lojalistov se nahaja v Franciji, okrog 300,000 z družinami vred, dočim se je večje število begunov preselilo v Mehiko in druge španske republike v Ameriki. Teoretično še obstoji vlada španske republike in ta "vlada" ima danes največ opraviti s pomožno akcijo v prid stotisočerim begunom v inozemstvu. Beguni so vzeli s seboj obilo vojnega materiala in ko je republičanska vlada zapustila Španijo, je odnesla precej državne gotovine. Vse to poleg skrbstva za begune je v rokah španske republičanske "vlade", ki se nahaja zdaj v Parizu.

Pred nekaj dnevi smo čitali vest, da je v tej "vladi" nastala kriza. V poročilu iz Pariza je bilo rečeno, da je bil dr. Juan Negrin, ki je dotlej še vedno imel naslov ministrskega predsednika, odstavljen in z njim vred je bil odstavljen tudi "zunanji minister" Alvares del Vayo. Dvojica je bila odstavljena iz razloga, ker se ni hotela odtegniti vplivu komunistov — španska republičanska "vlada" pa noče imeti več nobene zveze s Stalinovimi komunisti. Uradno vodstvo španskih republičanskih begunov je zdaj v rokah odbora, v katerem so zastopane vse glavne demokratične stranke "cortesa" ali parlamenta španske republike.

Za javnost je seveda vse to brez pomena, toda za španske begune v inozemstvu ima precejšen pomen; tem begunom, ki so odvisni od delavskih prispevkov iz demokratičnih dežel za svoj obstoj, ni vseeno, kdo jih predstavlja — in mislimo, da danes se večina teh begunov dobro zaveda škode, katero so jim povzročili Stalinovi komunisti za časa civilne vojne. Škoda le, da niso španske demokratične stranke strogo nastopile proti komunističnim zdražbarjem še takrat, ko so res imele vlado španske republike v svojih rokah.

Coughlinov teror v New Yorku

Mesto New York doživlja že več tednov fašistično revolucijo v miniaturi. Agentje "fathra" Coughlina so skupaj z nacijskim Bundom in drugimi lokalnimi fašističnimi organizacijami organizirali "krščansko fronto", katera rogovili na ulicah s teroristično agitacijo proti židom pod pretvezo, da pobijajo komunizem. Pri tej kampanji so coughlinovci v ospredju in drzno izzivajo kravale na ulicah; mnogo oseb je že bilo ranjenih, osuvanih, nahruljenih in aretiranih.

Newyorška policija bi lahko zatrla te kravale "krščanskofrontarjev" v enem dnevu, toda dokazov je vedno več, da newyorška policija daje potuho coughlinovcem. Policija mirno gleda coughlinovce, ko terorizirajo ljudi na ulicah, kadar se pa zgane, tedaj navadno udari po — nasprotnikih "krščanske fronte". Seveda so med nasprotniki tudi komunisti, ki so vedno v ospredju, ko pride do izgredov, ampak policija nima ene mere za vse pretepače, temveč gleda na coughlinovce samo z enom očesom, za druge pa ima obe očesi in obe roki. Magazin The Nation poroča, da je neki policaj takole zagrozil človeku, ki so ga coughlinovci osuvali in katerega je potem aretiral: "Židovsko sodrgo je treba pomesti iz New Yorka!"

Coughlinovi pretepači imajo torej zaveznike v newyorški policiji, ki je pretežno katoliška; tudi policijski načelnik je katolik. Župan La Guardia se menda boji policije, ker storil ni še ničesar kljub obilici pritožb, ki jih prejema. Kadar je kakšen coughlinovec prijet, ga navad-

(Dalje v zadnji koloni.)

Grupa državnih miličnikov, katere je governer Chandler poslal na pomoč premogovnim baronom v Harlanu, Ky.

(Dalje iz prve kolone.)

no privedejo pred katoliškega sodnika, ki zlikov ca takoj oprosti.

Če se bo to nadaljevalo, bo kmalu jasno, da je demokratična oblast bankrotirala v New Yorku in da ima pobesneli "father" Coughlin newyorško policijo pod svojo kontrolo.

Novice iz starega kraja

Slovenije

ŽEREN VLOMILEC OBSOJEN NA ROBIJO

Ljubljana, 15. julija.

es dopoldne je bila konča- prava proti italijanskemu janu in posestniku iz Rovt dpesek Henriku Žerjalu, bil obtožen večih predrznih , pa njegovemu svaku Jo- Koširju, ki je bil obtožen, pomagal svojemu svaku ukradene stvari.

prava se je pričela včeraj malim kazenskim senatom, rem sta pod predsedstvom Lederhasa sodelovala gg. dr. Pompe in Javoršek. je ves dopoldan, pa je zaradi zaslišanje dveh na predlaganih prič preložena es dopoldne, ko je bila iz- sodba. Obtožbo je zasto- žavni tožilec dr. Vilko La- k. Obtožnica je Žerjala večjega števila vlomov, ki lani in letos izvršeni na njskem. Med tem je štela ica v Žerjalovo breme ta- dveh velikih zavojev s hod- Meletove gostilne v Cerkni- teri se je nahajalo za bli- 0 din raznega blaga, nada- m v občinsko blagajno v jah nad Cerknico, iz kate- vlomilec odnesel tudi blizu din gotovine in nekaj hra- knjižic, pa tajnikovo zla- Med drugim je obtožnica Žerjala tudi vloma v ko hranilnico v Starem tr- Ložu, kjer je iz blagajne, je storilec navrtal, izginilo na 22 jurjev, vloma v tr- Lada Medena v Begnjah, z ukradenim blagom utr- ode najprej v vrednosti 1,000 din, nato pa mu je dni za prvim vlomom na čin bilo odnešenega blaga u 6000 din. Žerjal je bil m tudi vloma v blagajno nice v Železnikih, v kate- na srečo ni bilo nič denar- vlome v trgovino Karola a na Velikih Blokah, kjer inilo raznega galanterij- blaga za 1800 din. Drugi nec Jože Košir pa je bil n, da je Žerjalu trikrat po- nositi cule ukradenega od katerega ga je nekaj na Vrhniki poskušal vnov-

jalovo sodelovanje s sva- Jožetom Koširjem je zanj o usodno. Druga Jožetova je namreč poročena z ne- rožnikom in temu je Jože l, kakšne posle je imel s m Žerjalom. Temu zaupa- e sledila ovadba in hišna ava na Žerjalovem novem , kjer so varnostni organi cele zaloge iz navedenih v izvirajočega blaga, ki so kodovanci spoznali za svo- Toda iz takih klešč se je Žerjal zvito, čeprav ne s uspehom izvijati. Trdil je vse zatrjevanje svaka golo maščevanje, stvari, jih zaplenili na njegovem , pa da je nakupil za nizko od neznanih prodajalcev. za vsako stvar je navajal čne podatke. Tako je reci- udi za uro, ki jo je begunj- bčinski tajnik z vso gotovo- spoznal za svojo po nekate- osebnih znakih, trdil, da jo bil od strica iz Amerike. mu ni bilo pri tem mar, če drugi zaradi njegovih de- po nedolžnem trpel. Tako recimo občinski tajnik sam osumljen, da je on navrtal ajno, a trgovca Medena, ki il najtežja žrtev vlomilca, umili, da je sam sebe okra- da bi si prilastil zavaroval- Toda čeprav je bil proti alu najbolj obremenilna pri- njegov svak, obtoženi Ko- so bili močni indici za nje- krivdo na njegovemu do- zaplenjenih stvari še vlomil- orodje, za katerega je Košir da za je videl pri svaku, Koširjeva izpoved, da se je al bahal s sedemnajstimi in je tudi Žerjalova tašča la, ko je ženi pravil, da jih indvajset, toliko, kolikor jih ginilo iz navrtane hranilni- blagajne.

o daljšem posvetovanju je predsednik senata s. o. s. Rajko Lederhas razglasil okrog 11. ure sodbo, s katero je bil Žerjal zaradi tatvine zavojev iz Meletove gostilne v Cerknici, nadalje zaradi vloma v občinsko blagajno v Begunjah pri Cerknici, ter zaradi dvakratnega vloma v Medenovo trgovino v Begunjah obsojen na 4 leta robije in 5 let izgube častnih pravic ter na izgon iz države po prestani kazni. Žerjal, ki se je šele nedavno priženil v Rovte-Podpesek, je namreč ostal italijanski državljan. Za pomoč in sodelovanje pri skrivanju ukradenega blaga in za poskušeno razpečavanje pa je sodišče slednjič obsodilo tudi Jožeta Koširja na 2 meseca zapora. Ta kazen pa je že prestana s preiskovalnim zaporom.

Iz Primorja

Novi grobovi. V Gorici so zadnje dni umrli delavec Josip Oblak v starosti 46 let, 32 letna Marija Koren in 43 letna Antonija Smrekarjeva.

Ženitvena posojila na Goriškem. Pred poldrugim mesecem sta potekli dve leti, odkar so pričeli po navodilih vlade v posameznih pokrajinah novoporočencem dajati posojila z namenom, da bi se tako pospešilo ustvarjanje številnih družin. Znano je, da so bili dolžniki v primeru, da se jim je v gotovih rokih rodilo določeno število otrok, popolnoma oproščeni odplačila tega dolga. Kakor sedaj poročajo listi, je bilo v dveh letih v goriški pokrajini izdanih 282 takih posojil v skupnem znesku 573,000 lir. V poslednjem letu so pristojne oblasti na posamezne novoporočence celo močno vplivale, da so si najeli ta zelo ugodna posojila, če se je izkazalo, da sami brez težav niso zmogli stroškov za opremo svojih stanovanj.

Smrtna nesreča 93 letnega starca. Pri sv. Mariji Magdaleni v Trstu se je pred dnevi smrtno ponesrečil 93 let stari Marij Slavec. Ko se je zjutraj v svoji postelji prebudil in se hotel dvigniti, je padel z ležišča na tla, si zlomil desno roko v komolcu in se poškodoval tudi na glavi. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so zdravniki še menili, da mu bodo rešili življenje, a nastopile so komplikacije in je starček umrl.

Skrivnostna smrt neznanca. V tržaškem Bošketu so našli v nekem grmičju truplo 30 do 35 let starega moža. Vest o tem se je naglo razširila po mestu in je izzvala veliko pozornost. Sodna komisija, ki si je truplo ogledala, ni objavila, kakšni so bili vzroki neznančeve smrti. Neznančevo truplo so prepeljali v tržaško mrtvašnico, kjer je bilo nekaj dni na ogled, da bi ga morda kdo vendarle identificiral.

Požar v Gorici. Dne 13. julija je izbruhnil v lokalih prevozniške tvrdke Hvala velik požar, ki se je naglo razširil in ogražal tudi že sosednje stavbe. Nastal je v velikem hlevu, v katerem je imelo podjetje več konj, in se od tam takoj razširil na sosednje skladišče, ki je bilo v njem večje število zabojev z raznim blagom. Ko so se gosti oblaki dima že dvigali pod nočno nebo, so prihiteli na pomoč goriški in letališki gasilci ter nekaj čet 23. pešadijskega polka. Gasili so vso noč in uspelo jim je že močno ogrožena sosednja poslopja obvarovati pred požarom. Naslednjega dne je bila na pogorišču komisija, ki je škodo ocenila na 100,000 lir.

Požar na Cerkljanskem. V noči 11. julija je nastal v Cerknem ali prav za prav že skoraj zunaj vasi požar na posestvu 42 letnega Antona Eržena. Pojavil se je v stanovanjski hiši in se razširil tudi na gospodarsko poslopje. Požar je posestniku uničil nekaj opreme, skoraj vse poljsko orodje ter znatne množine sena in ječmena. Še ponoči so bili pozvani na pomoč gasilci iz Idrije, ki jim je pa le deloma uspelo ukrotiti divji element in ga lokalizirati. Škodo, ki jo je povzročil Erženu iz neznanih vzrokov nastali požar, so ocenili na 10,000 lir.

Aretacija turistov na meji. Dne 14. julija so trije turisti z Gorenjskega, uradniki Zorko Jereb, star 36 let, Leopold Lovše, star 34 let, in Andrej Krant, star 31 let, prišli na Vršič. Bili so na Mojstrovki. Ko so se vračali, so se na Vršiču nekoliko ustavili, nato pa so se nameravali vrniti proti Kranjski gori. Že na Vršiču pa so zašli, ker se niso hoteli vrniti po cesti v dolino. Nenadoma so se znašli na italijanski strani. Miličniki so jih opazili ter jih prijeli. Vsi trije so bili odvedeni v Log in nato v Bovec, kjer so bili nekaj dni zadržani.

Nova železnica v Istri. Že nekaj časa so se pristojne oblasti bavile z načrti, da bi se zgradila od Pule do Raše nova železniška proga. Raški premogovni revir se je v zadnjem času zelo razvil. V njem je zaposlenih že okrog 7000 rudarjev in od njih 4500 živi po vaseh, ki so precej oddaljene od premogovnikov, tako v Strmcu, Labinu, Barbanu, Krnici, Sv. Nedelji in celo v Vodnjaku. Slednji morajo dnevno kar po 31 km daleč na delo. Po prvotnem načrtu bi znašali stroški za to železnico 35 milijonov lir. Pri gradnji pa bodo uporabili pretežni del materiala z železniške proge Kanfanar — Rovinj, ki je bila pred leti opuščena. V okviru te gradnje nameravajo premestiti tudi pulsko železniško postajo na periferijo mesta.

Poveljstvo videmske letalske divizije je te dni prevzel po generalu Santoru general Velardi. Ob tej priliki so priredili na mirenskem letališču posebne svečanosti združene z letalskimi produkcijami večjega stila. Sodelovalo je, kakor poročajo listi, preko sto letal, ki pripadajo goriškim, videmskim in rimskim eskadram.

Utonil je v Soči. Dne 15. julija popoldne sta se dva mlada Goričana, 20 let stari Boris Škrk in njegov vrstnik Andrej Mislej iz Podgore, odpravila na Sočo, da bi se kopala. Prišla sta na misel, da bi Sočo preplavala. Bila sta že sredi vode in vse je kazalo, da bo Škrk še prej čez vodo kakor njegov tovariš. Nenadoma pa je fanta popadel krč in po nekaj krikih na pomoč je izginil pod vodo. Mislej, ki je v naglici priklical na pomoč nekega Franceta Simonetiča, se je pognal za njim. V resnci sta mladeniča našla Škrka čez uro nekaj sto metrov nižje na obrežju, toda bil je že mrtev.

Volkovi raztrgali 25 ovac. Že v zgodnji pomladi so se v vaseh pod južnim pobočjem Vremščice pojavili volkovi, ki so že takrat napravili kmetom v stajah mnogo škode. Sedaj so se zveri znova priklatile iz Trnovskega gozda ali s Snežnika. Doslej jih niso opazili, a v Vremah in sosednjih vaseh so raztrgale že 25 ovac. Letoviščarjem, ki jih je sedaj po teh vaseh precejšnje število, povzroča pojav zveri pravo veselje in kratek čas. Kmetje pa so zaradi njih zelo v skrbeh. Na volkove je bilo prirejenih že več lovov, a doslej zaman.

Požar v tržaškem pristanišču. Zaradi kratkega stika je nastal pred dnevi požar v skladišču tvrdke Oliveti & Comuzzi v tržaškem starem pristanišču. Skladišče je bilo polno vrvi, jader in drugih ladijskih potrebščin. Zato se je ogenj razširil na vse skladišče že toliko hitreje. K sreči je bil ogenj kmalu opažen in so pred skladišče naglo prihiteli gasilci, ki so ga v nekaj urah lokalizirali. Vendar je znašala škoda, ki sta jo povzročila požar in voda, okrog 30,000 lir.

Policaj razganja pikete pred uradom angleškega konzula v Bostonu, kjer so se zbrali, da protestirajo proti ustavitvi priseljevanja židov v Palestino.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

ni konferenci. Ni še dolgo, ko sem čital, da je Wilson dobro mislil, toda je bil v manjšini. Drugega mu ni preostajalo kot pristati ali pa pustiti Evropo na cedilu. V zadnjem slučaju bi bila Amerika seveda prenehala podpirati po vojni razbito in lačno Evropo. Kaj bi bilo potem, je danes težko uganiti. Ampak ljudje, ki so se udeležili revolucij, pripovedujejo, da se mase strašno maščujejo v takem požaru, le pravega dela za skupne koristi ne poznajo.

Torej, br. Langerholc, ne ti ne jaz ne spadava v zvezo diplomatov. Končno smo pa le naturalizirani državljani, katere pravice hoče Zornik tudi v bodoče obdržati in izvrševati svoje dolžnosti, pa bilo prav ali narobe. V resnici pa je še vse zavito v meglo in bodo šele bodoče generacije izvedele, ali je imela Amerika prav ali ne, ko se je udeležila svetovne vojne, ali pa glede bodoče.

Dorothy Thomson je nekoč debatirala po radiu s senatorjem Nyejem glede izolacije, za katero se je on navduševal. Na različna vprašanja iz avdijence je odgovorila, da se ljudje vojskujejo za obstoj in osvobojenje že nad 3000 let in da so še vedno pripravljeni vojevati, kakor tudi to, da je še vsak velik preobrat prišel z nasiljem. Torej, ako so ljudje pripravljeni iti v vojno, mora človeška družba ali vplivne države poskrbeti, da bodoče generacije tudi kaj dobe od tega, ako se že mora kri prelivati. S tem je imela v mislih Ameriko. Ker je vplivna, lahko izvojuje to, kar Wilson ni mogel doseči.

Torej nekaj resnice je le na tem. Rusija bi bila morda še danes fevdalistična in caristična, ako bi ne bilo svetovne vojne. Kdo ve, ako ne pride do združenja evropskih držav v bodoči vojni? Vsi ekonomi se strinjajo, da drugega izhoda ni. O tem sem že nekoč pisal in poročal, kako je govorila Tony Sender l. 1925 v Pittsburghu, da socialdemokratje delujejo za združenje Evrope. Ona je bila soc. članica nemškega parlamenta od 1919 do 1932. Rekla je, ako bodo socialisti kos svoji nalogi, bo pokazala bodočnost.

Kaj je torej vzrok, da se ni uresničila ideja socialnih demokratov? Po mojem mnenju so vsi trgovci, mali in veliki, ki so hujskali mase, da so sledile Hitlerju, v precejšnji meri pa tudi duhovščina, ker je odvisna od profitarjev in je za njih možnjo pripravljena zatajiti tudi Krista. Prijatelj Langerholc pa nas kritizira, ker se hočemo žrtvovati za blagor in omejitev mizerije v tej deželi. (Zornik je še zmeraj dobro stoječ član socialne demokracije.)

Langerholc mi dalje očita, da sem hvalil demokrate, in to vpričo njega, ko sem bil na potovanju v Johnstownu. Tukaj mi mora John priznati, da pretirava, ker Tone ni bil že več let v Johnstownu — mislim, da že ne od 1934. Torej nisem imel velike prilike, da bi tam hvalil demokrate. Mogoče je resnica, da sem to storil, ko me je kdo vprašal, kaj mislim o predsedniku Rooseveltu in njegovi iskrenosti ter pogumu. Dasi nisem zanj glasoval, bi bil največji demagog, ako bi čez njega zabavljal, ko sem videl, da je skušal izvesti razne socialne reforme, za katere smo socialisti agitirali že dolga leta.

Ako se br. Langerholc spominja, ni imel pokojni La Follette leta 1924 v svojem programu nič več reform kot jih je izvedel Roosevelt glede socialnega zavarovanja, toda smo vsi socialisti zanj glasovali in bili tudi aktivni v tisti kampanji. Ko sva šla skupaj z zadnjega zbora JSZ iz Chicaga, si se v marsičem z menoj strinjal. Ne, John, Zornik še ni teptal principov, pravih principov socialne demokracije. Ako bi jih, bi bil že izključen, ker socialni demokratje trdijo, da je glavni pogoj za napredek izobrazba. In to delo Tone še zmerom opravlja. Ljudem prodaja razne knjige in časopise.

Tudi pri volitvah se nisem še nikomur prodal. Ako bi se, bi lahko imel boljšo službo kot pa laziti okrog za naročniki Proletarca, Prosveto in druge res napredne liste. To lahko pričajo tudi rojaki v Herminieju. Tone agitira za povprečno plačo, ki ne prekaša 50c dnevno. V trgovini prodaš nekaj funtov mesa, par čevljev ali svilenih nogavic in jih imaš. Veste, Tone ima izkušnje. Ker je bil preveč naklonjen kooperativnemu delu in je delal vedno za mir med delavci, namesto za spor, so ga izrinili nasprotniki teh idej. Ampak to ga ni ostrašilo. Dela naprej, čeprav je včasih zasmehovan od ljudi, ki vedo, da bi lahko v svojo korist vršil kakšno boljšo službo.

Ja, s. Langerholc, Tone se zaveda, da je zadružno delo po zgledu škandinavskih držav edina prava pot v socializem. Jaz sem učenec socialdemokratov, in to ne glede, kaj se danes godi v Rusiji, Nemčiji, Italiji itd. in ne glede, koliko krvi bo še preteklo. Konec bo tak, kot smo socialdemokratje vedno učili. Morda bomo še doživeli, ko bodo nam priznali tudi tisti, ki so vodili mase na ekstremna, kriva pota.

Kar se tiče slovenskega dneva, ima Tone svojo domišljijo. Prijatelj Langerholc mora vedeti, da pred 36 leti ni bilo SNPJ niti drugih naprednih zvez. Ker Slovenci večinoma niso znali drugega jezika, so morali pristopiti k takrat obstoječim organizacijam. In ker ni bilo drugih kot katoliške, so se morali istih posluževati. Podpisani je pristopil k nemški organizaciji, ki ima enake principe ko SNPJ. Ko pa človek plačuje nekaj let, rad ne pusti in se drži svoje organizacije. Tako je torej z našimi katoliškimi člani. Držijo se, ker so stari in so zavarovani pri teh organizacijah. To je popolnoma pravilno iz ekonomskega stališča. Ampak radi brezposelnosti ali slabega zaslužka se vsi prizadeti pogovarjamo, na kakšen način nam bo mogoče obdržati svoje zavarovanje, ker članstvo se krči v naših podpornih organizacijah bolj in bolj, čeprav kupujemo nove člane. Posamezna društva so začela premišljevati, ako bi združenje ne bilo koristno po geslu, da v združenju je moč. Tudi naša mladina bo dobila več zaupanja v naše institucije.

Torej z združenjem bomo še nekaj časa obdržali slovenska imena in spomin na slovenske pionirje, čeprav bodo organizacije upravljane v angleškem jeziku. Ako se bomo pa kavsali za malenkosti, kot je vera in podobne stvari, se bodo naše organizacije vidno krčile leto za letom. Podpisani dosti občuje z raznimi ljudmi in ve, kaj piše.

Vzemimo za vzgled Združene države. Pred združenjem leta 1776 so se naseljenci skozi par sto let borili, katera cerkev naj bo prava. Po zmagoviti vojni za neodvisnost pa se je ta stvar porinila na stran. Sprejeli so ustavo, ki je ločila cerkev od države. Ti možje, očetje Amerike, so rekli, ako je cerkev dobra, potem se mora sama vzdrževati brez podpore s strani države. Ako ni, naj propade. Z drugo besedo: kdor jo hoče imeti, naj jo podpira.

Tudi SNPJ je bila ustanovljena na tej podlagi, zato jo tudi spoštujemo. Ampak ker le ne rastemo kot bi radi, agitiramo med drugimi organizacijami za združenje. Zato sem zapisal, s. Langerholc, da časi se spreminjajo, ker vem, da je mogoče zgraditi most preko prepada. Glede principov in podobno ljudje tudi niso več tako zabiti, da ne bi poznali koristi, ki bi jih imeli od združenja. S. Langerholc naj vzame za vzgled naselbino Strabane, kjer žive svobodomislecí in katoličani, toda imajo zadrugo, lepo dvorano, posojilno in hranilno društvo. In vse to plačano in še denar povrhu. Torej razumejo koristi složnega dela. Tam, kjer se prepirajo za malenkosti, ki v tej deželi prav malo pomenijo, pa vse propade. Samo zabavljanje čez duhovščino nam ne bo prineslo socializma, pač pa ljudi odtujevalo od njega.

Kar se tiče komunistov in Napreja, nima podpisani nobenih tajnih zvez. Za komunizem nisem še nikoli agitiral, pač pa nasprotno. Bil sem že dostikrat v debati z njimi, ker človek ne more biti socialdemokrat in komunist. Ako pa občujem z višjimi komunisti, je to moja zadeva. Saj še ječarji priporočajo človeški družbi, naj uposli kriminalce po odsluženi kazni, da jim da boljšo priliko za poboljšanje.

V 130 milijonskem narodu so različni elementi in različne vere. Polovica jih je svobodomislecev, ali vsaj takih, ki ne spadajo nobeni cerkvi, ampak niso zato nič boljši, ker ne razumejo ekonomskih vprašanj. Ali ni torej potrebno, da gremo med ljudi povsod, kjer se zbirajo? Dosti je med njimi bivših komunistov. Sedaj niso več. Zmotili so se, ker niso imeli dovolj znanja. Mar naj jih zdaj zato sovražimo? Ako pa kdo po razočaranju zabavlja, bodisi pomotoma, prenagljeno ali škodoželjno, se Zornik še zmeraj potegne za stranko, o kateri misli, da je v pravem. To je bil slučaj na slovenskem dnevu, opazka glede Molka in Gardna. Enako storim tudi povsod, kjer naletim na zahrbtno obrekovanje. S. Langerholc, Zornik ima že 40 let delavskega boja in izkušenj za seboj. Pa brez zamere.

Anton Zornik, 89.

Piknik SNPJ v Barbertonu

Barberton, O. — Okrožna federacija društev SNPJ priredi piknik v nedeljo, 6. avgusta, na Novakovi farmi na Sherman rd., eno miljo od Barbertona. Vabljeni ste od blizu in daleč, posebno pa društva, ki so včlanjena v federaciji, da se skupno pozabavamo v prosti naravi pri kozarcu hladnega piva. Federacijski odbor je pridno na delu, da bo vse posetnike zadovoljil z vsem. Za ples bo igral valčke in polke Lukežičev orkester.

Od moje strani prav lepo povabim Franceta Barbiča, naj tudi on pride na naš piknik, da se bova enkrat zavrtela. France, če znaš tako plesat kakor pisati dopise, potem bom prav zadovoljna s teboj. Le piši, France, tvoji dopisi so nam dobrodošli, ker so odkriti, ne zahrbtni. Le tako naprej.

Naj še omenim, da preostanek piknika bo razdeljen med vsa včlanjena društva in federacijo. Torej v nedeljo vsi na piknik na Novakovo farmo.

Tončka Mole, 48.

Eddie Cantor, filmski igralec.

Italijanski fašizem za sporazum s sovjetsko Rusijo

Fašistična "Gazetta del Popolo" je objavila daljši članek o Sovjetski Rusiji. List trdi v tem članku, da Rusija nima nič skupnega s kapitalističnimi državami in da se zato mora približati totalitarnim državam. List pravi, da so bile revolucije v Italiji, Nemčiji in Španiji ljudski upori proti buržoaziji. Ti "ljudski upori" so bili kot v Rusiji revolucija proletarijata. Razlika obstoja samo v tem, da je Rusija ostala zvesta ideji razrednega boja, med tem ko so Italija, Nemčija in Španija prenesle ta razredni boj le na zunanjepolitično področje (kjer razlikujejo med državami buržoaznimi in plutokracijami in državami, ki ničesar nimajo). Končno prihaja list do zaključka, da se Rusija na vsak način mora približati fašističnim režimom in se sprašuje, če bo imel Stalin dovolj moči za to.

—Po Del. Pol.

Reakcija aktivna na več frontah

Kongresnik Martin svari unije

Washington, D. C. — (FP)— "Preiskavo federalnega delavskega odbora bodo vodili reakcionarji, ki bi radi uničili vse delavske zakone, sprejete v zadnjih letih v kongresu," je dejal kongresnik John A. Martin, demokrat iz Colorada in član bratovščine železniških strojevodij in kurjačev. "To sploh ne bo preiskava, temveč inkvizicija."

Martin je rekel, da je reakcija na delu na več frontah. Ta bo napela vse sile, da diskreditira delavski odbor in oskube Wagnerjev zakon. Kongresnemu odseku, ki bo vodil preiskavo, bo načeloval Howard W. Smith, reakcijonarni demokrat iz Virginije in velik sovražnik unij.

"Ta odsek", je dejal Martin, "bo skušal uničiti delavske zakone. "Zavzel je stališče, da mora delavski odbor služiti velikim korporacijam, ne unijam. Čas je prišel, ko mora delavstvo nastopiti kot enota, drugače bo reakcija triumfirala in uničila vse pridobitve, ki so jih delavci izvojevali z velikimi žrtvami. Unije CIO in ADF morajo poravnati spor in skupno voditi boj proti sovražnikom."

ADF in CIO blokirali kompanijsko unijo

Janesville, Wis. — Zarota Rock River Woolen Co. in njene kompanijske unije proti tekstilni uniji CIO je izpodletela vsled skupne akcije državne delavske federacije (ADF) in unije CIO. Kompanijska unija je predložila peticijo državnemu delavskemu odboru, naj razpiše volitve glede reprezentacije pri kolektivnih pogajanjih. Pri teh bi glasovali vsi bivši uslužbenci, člani kompanijske unije. Reakcijonarni delavski odbor je namignil, da bo upošteval peticijo, ker je orodje delodajalcev, toda protesti s strani državne delavske federacije in unije CIO so to preprečili. Kompanija je potem pristala na volitve pod nadzorstvom federalnega delavskega odbora.

ROMAN TREH SRC

JACK LONDON

— Prav zdi se mi, da sem opazil med jezdeci tudi vašega prijatelja Torresa.

— Med našimi sovražniki? — je vzkliknila Leoncie presenečeno. Spomnila se je, da jo je Torres zjutraj zasnubil in prisegel žrtvovati zanjo vse, celo življenje.

— Najbrže se je zmotil — je dejal Francis in vzel daljnogled, da se sam prepriča. — Jezdeci so v gruči tako, da obrazov ni mogoče razločiti. Gotovo pa je, da jih vodi poglavar.

— Kdo pa je ta capin, Torres? — je vprašal Henry osorno. — Takoj, ko sva se spoznala, mi ni bil nič kaj všeč, in vendar ste ga vedno z veseljem sprejemala pod svojo streho, Leoncie.

— Oprostite, sire, prav ponižno prosim, oprostite — se je oglasil kapitan Trefethen. — Moram vas namreč opozoriti na neko stvar, sire. Rad bi namreč vedel, kdo so ti jezdeci, ki galopirajo po obali?

— Včeraj so me hoteli ti gospodje obesiti — se je zasmejal Francis. — Jutri so pa nameravali zaviti vrat mojemu sorodniku, ki stoji tu pred vami. Pa smo jih speljali na led in zdaj smo srečno tu. Zdaj vas pa opozarjam, gospod kapitan, da vaša jadra brez pomena vihrajo po vetru. Jadrnica stoji na mestu. Kako dolgo se pa mislite še muditi v teh krajih?

— Mr. Morgan, sire — se je glasil odgovor z velikim veseljem služim vam, ki ste najeli jadrnico. Vendar pa vas moram opozoriti, da sem angleški državljan. Kralj George, sire, je moj kralj, in njemu se moram pokoriti v prvi vrsti, njemu in njegovim zakonom o pomorskem prometu. Zame je povsem jasno, da ste prekršili zakone države, ki ji pripada ta del oceana. Drugače bi nas jezdeci ne preganjali, sire. Vem tudi, da me hočete prisiliti, naj prekršim mednarodno pravo s tem, da vam pomagam pobegniti. Čast mi torej veleva, da ostanem tu, dokler ne bo v sporazumu z obema prizadetima strankama likvidiran konflikt, ki ste ga zakrivili v mestu. To je moja dolžnost, ki mi jo nalaga zakoniti vladar.

— Nehajte s temi lamentacijami in požurite se, da čim prej odplujemo, kapitan! — ga je prekinil Henry srdito.

— Sire, oprostite, toda opozoriti vas moram, da niste vi najemnik te ladje. Niste pa tudi veliki kralj George, ki sem mu prisegel zvestobo.

— Veste kaj, kapitan — je dejal Francis prijazno, zakaj naučil se je bil občevati s človekom, v katerem sta bili pomešani dve rasi in dve naravi. — Jaz sem najemnik vaše ladje. Zato bi vas prosil, da se pokrijete in odrinete iz chiriquiskega zaliva takoj, čim zapiha ugoden veter.

— V pogodbi, sire, ni rečeno, da mora moja "Angelika" prekršiti zakone Paname in kralja Georga.

— Za to dobite posebno nagrado — je dejal Francis, ki je postajal že nestrpen. — Kar hitro na delo!

— Če je tako, sire, tedaj morava prepisati pogodbo in določiti trikratni znesek prvotne najemnine.

Francis je prikimal z glavo.

— Dobro. Samo še trenotek, sire. Takoj prinesem iz kabine držalo in črnilo, da podpiševa pogodbo.

— Grom in strela! — je zakričal Francis. — Pustite vendar te formalnosti in poskrbite, da takoj odrinemo. Pogodbo lahko podpiševa tudi med vožnjo, in prepričani bodite, da ne bo nič slabša. Poglejte! Tam na obali so že začeli streljati za nami.

Tudi kapitan je slišal strel. Ozrl se je in opazil luknjo, ki jo je napravila krogla na jadru.

— Imenitno, sire — je dejal. — Vi ste gentleman in poštenjak. S pogodbo bom torej počakal do prve ugodne prilike. Hej, ti črnec! Hajdi h krmilu! Vsi na svoja mesta! Le hitro razpnite jadra! Hej, požuri se, Parcivale!

Vsi so ubogali — celo Parcival, kingstonski črnec, čigar koža je bila tako črna, kakor je bilo belo njegovo ime, je odšel molče na svoje mesto. Tudi drugi mornar Juan, ki je bil bolj Španec nego Indijanec, se je uklonil kapitanovemu povelju.

— Daj temu črncu po glavi, če se ti bo upiral — je zašepetal Henry Francisu. — Sam sem pripravljen storiti to za dva centa.

Toda Francis je zmajal z glavo.

— Mož ravna prav, toda vsa nesreča je v tem, da ima kot jamajski črnec strašno trdo butico. Poleg tega pa teče po njegovih žilah še indijska kri. Lahko si torej misliš, da zgrda ničesar ne opraviva. Mož je tako trmast, da nama ne kaže drugega nego potrpeti in ostati pri starem pregovoru, ki pravi, da najde lepa beseda vedno lepo mesto. Namene ima mož dobre, samo zaslužil bi rad. Poleg tega pa riskira svojo ladjo in živi v trdnem prepričanju, da je sijajen govornik. Te dolge lamentacije mora vleči iz sebe, sicer bi ga razneslo.

Tisti hip se je približal Henryju Enrico Solano. Nosnice so se mu napele, v drhteči roki je nervozno stiskal puško. Ves ginjen je potegnil Henryja za roko.

— Težko sem se pregrešil zoper vas, senor Morgan — je dejal stari Solano. — Nenadna smrt dragega brata Alfara me je tako pretresla, da sem obdolžil vas umora.

Tu so se starcu oči srdito zasvetile.

— Zakaj to je bil umor, zavraten in strahopeten umor — sunek v hrbet pod okriljem temne noči. Moral bi vas bolje poznati. Toda bratova smrt me je tako potrla, da nisem mogel trezno misliti. In vse okolnosti so govorile proti vam. Na to, da je moja ljubljena in edina hčerka zaročena z vami, nisem niti pomislil. Pozabljeno je bilo vse, kar sem vedel o vas. Kaj mi je bilo takrat mar, da ste pošten, iskren in hraber mož, ki bi ne mogel pod nobenim pogojem zahrbtno napasti in umoriti človeka. Obžalujem, verjemite mi, da obžalujem. In ponosen sem, da vas morem znova pozdraviti v svoji rodbini kot bodočega moža nam vsem enako drage Leoncie.

Henry Morgan je bil torej znova prisrčno sprejet med člane rodbine Solano, toda Leoncio je jezilo, da izgublja njen oče po svoji španski naravi toliko nepotrebnih besed, mesto da bi stisnil Henryju roko ter mu pogledal odkrito v oči. Henry ali Francis bi v takem slučaju gotovo ne frazarila.

— Zakaj neki — je razmišljala — morajo moji rojaki posnemati v zgovornosti jamaiske črnce?

Francis se na videz ni zmenil za obnovitev Henryjeve zaroke z Leoncio. Opazoval je zdaj bledo-žoltega mornarja Juana, ki se je pogovarjal s svojimi tovariši, zdaj zopet je gestikuliral z rokami ali kimal z glavo, kakor da je zatopljen v svoje misli. V resnici mu pa ni bilo pri srcu nič kaj prijetno.

VII.

— Zdaj bo pa težko ujeti te ameriške svinje, — je tarnal Torres, videč, kako naglo reže "Angelika" valove.

Vse tri nove zvonove bi dal iz katedrale, če bi jih mogel dobiti na muho, še predno zapuste zaliv — je izjavil Mariano Vercara e Hijos. — In če bi imel oblast nad vsemi yankiji, ki tako hitro beže, bi jih poslal prav tako hitro k vragu, in sam hudič bi se moral naučiti angleščine.

Alvarez Torres je razbijal z obema rokama po sedlu, toda vsa besnost je bila zaman.

— Kraljica mojih sanj! — je ponavljal venomer. — Izgubljena je, za vedno je izgubljena. Videl sem jo, kako je plezala po lestvi na krov. In vsega je kriv ta newyorški Morgan. Čim zapusti ladja chiriquiski zaliv, ji bo odprta pot do New Yorka. In ni se mi posrečilo zadržati tega malopridneža niti mesec dni. Regan mi obljubljene nagrade ne bo izplačal.

— Stavim glavo, da ne uidejo iz chiriquiskega zaliva — je dejal poglavar svečano. — Saj nisem tak tepec, da bi jih ne znal pravočasno poučiti, kako je treba spoštovati naše zakone. Mar nisem prisegel, da bom do smrti sovražil te ohole in nesramne Američane? Solnce zahaja, veter pa piha še vedno slabo. Kar poglejte na nebosklon, pa se takoj prepričate, da nocoj silnega vetra ne bo in da nam torej begunci ne uidejo. Če sploh zapiha močnejši veter, bo pihal od severovzhoda in gnal begunce proti ožini Chorrera. In tja si ne bodo upali, to mi lahko verjamete. Njihov kapitan pozna prav dobro to morsko ožino. Skušal se ji bo izogniti in pluti mimo Bocasa del Toro ali skozi kartaginsko ožino. Celo v tem slučaju jih prehitimo in speljemo na led. Moja glava ni kar si bodi. Čujte! Do Las Palmasa je zelo daleč. In vendar se moramo odločiti za to pot. Tam imam dobrega znanca, kapitana ladje "Dolores", in ta nam priskoči na pomoč.

— Čemu neki nam bo ta stara, napol razbita ladja, ki se ne more ganiti iz pristanišča? — je vzkliknil Torres.

(Dalje prihodnjič.)

Sin edinec

Vera Gogara

Bruno je potežkal leseni zaboj. "Preveč si mi naložila, mama." Pogledal je mater in se zasmejal v bojazni, da bi ga ne prevzela čuvstva. Mati je stala ob mizi in stiskala roke. Mati sme jokati, ker je pač mati. A Bruno odhaja k vojakom, pa bi bilo smešno, ko bi jokal zaradi tega. "Mama, saj bo samo nekaj mesecev. Potem bom šele človek, ki sme prosto zadihati. In službo dobim. Saj vidiš, da moram."

"Da mi le ostaneš zdrav, fant. Le dvojega se bojim: malarije in tifusa. Slaboten nisi, ali vendar . . . Pa pridno piši. Če boš potreboval, ne sramuj se pisati. Bom že kaj poslala." Bruno je stisnil oči. Kaj bi se cmeril! Poglobil je glas, kakor bi hotel že naprej zatreti vsak drget v besedah. "Zbogom mama!" Ko je bil že za vrati, si je s prosto roko zakril oči in zaihtel. Skočil je po stopnicah, da bi ga mati ne videla. Kako smešno! Da bi jokal, če gre k vojakom! Čez devet mesecev bo spet doma. Potem gotovo dobi službo, stalno službo. Materi ne bo več treba garati in skrbeti za odraslega izštudiranega sina. Prvič je zdaj na to resno pomislil.

Pri prelazu je stalo nekaj žensk. Čakale so na vlak, ki privozi tod mimo. Odšli so fantje, njihovi dečki. Tako nenadoma so zrasli. Razgovarjale so se in si včasih obrisale obraz. Le Brunova mama je stala sama in gledala proti kolodvoru. Tako težko ji je bilo. Ko je mimo privozil vlak, je iz dveh vozov mahalo več rok in robcev. Bruna ni bilo videti. Morda ni mogel do okna. Saj tako ni mogel vedeti, da ga bo mati čakala pri prelazu. Samo da bi ostal zdrav!

Bruno je pisal, da je še precej zadovoljen. Hrana je dobra in več Slovencev je med njimi. Mati se je oddehnila. Nič ni zahteval denarja, pa mu je le poslala stotak. V šaljivih pismih je opisoval življenje v vojašnici in izven nje in navade tovarišev. Smejala se je tem pismom in jih rada kazala dekletu, ki ga je imela na hrani. Tudi prehladil se je bil malo, a pri vojakih niso pomehkuženi. Že drugi dan je vstal in šel na vaje. Sinčkov edinčkov ne vprašujejo, ali jih še boli trebušček. Mati se je nasmehnila, a v duši jo je zaskrbelo. Da le ni prezgodaj vstal! Tako hitro se prehlad ne ozdravi. Vsaj doma ne. Morda pri vojakih. Ako je bil samo nahod, bi tega Bruno niti ne omenjal. Dekle pri kosilu ji je pritrdilo. Pisala je pismo, polno nasvetov. Iz vsakega stavka je govorila skrb.

Bruno se je vračal s četo v vojašnico. Peli so glasno a korak ni bil več trden. Izmučeni so lovili tempo in se silili k pesmi. Narednik jih ni več mučil z ustavljanjem. Včasih je stisnil obrvi in pogledal proti nebu. Svinčenosivo nebo je viselo nad mestom. Rad bi bil odnesel suho obleko in kožo. Sopara je ležala nad prašno cesto. Ovratniki so bili pretesni in čepice so se lepile v znoju ob čelo. Od vaj in vročine oslabljena telesa so se poganjala naprej in misli so obletavale samo en cilj. V mir in hlad! Bližali so se mestu. V pol uri bodo v vojašnici. Tam si bo počil, četudi ne za dolgo.

Nevihta ni prizanesla. Začele so padati debele kaplje, kakor hitro so prikorakali v mesto. Smehljaje se so lovili vojaki prve hladne kaplje na lica in pospešili korak. Ljudje so bežali z ulic in se stiskali ob zid. Z neba se je usula voda, ki je pljuskala po tlaku in drla v kanale. Močen veter je zanašal dež skoraj vodoravno, da je bil bežečim v lica. Narednik je zamahnil z roko proti skladišču, kjer je bilo pod daleč visečo streho varno zavetje za vso četo. Vojaki so le preradi ubogali in se usuli proti skladišču. Zgovorno so se postavili ob zid. Tudi nekaj drugih ljudi je ondi iskalo zavetja. Vojaki so oživeli. Vesele opazke so se mešale z besnenjem nevihte. Mlada dekleta so bežala ob cesti, držala klobučke in nemirno iskala oddiha pod varno streho. Vsa četa jih je spremljala z očmi in opazkami. Narednik se je široko smejal in tolkel mokro čepico ob dlan.

Iz veže, kjer je vedrilo več ljudi, se je izvila elegantna dama in pritekla pod dežnikom do vojakov. Narednik je veselo ošinil sloke nožice, ki so preskakovale mlakuže v lahkih poletnih čeveljčkih. Ko je pogledal do obraza, se je zresnil in strumno pozdravil kapetanovo soprogo. Tudi vojaki so potihnili in gledali mlado gospo pod dežnikom.

"Pošljite enega izmed fantov v moje stanovanje, da takoj zapre okna in odnese cvetlične lonce z balkona v kuhinjo. Tu je ključ. Ampak zanesljivega fanta, da veste. Moje služkinje ni doma. Uh, ta veter! Okna in zavese, vse bo mokro. Brž, hitro! Vse cvetje mi zbije toča."

Narednik je mežikal v zadregi in prikimal. Ozrl se je in pomignil Brunu. "Narodni trg, pet, saj veš. Drugo nadstropje. Hodi!" Bruno je salutiral in odvihral v dež. Stisnil je ramena in dirjal po ulicah. Ključ je tiščal v pesti in mežikaje sledil napisom ulic, da bi ne zgrešil. Šele v veži označenega poslopja je prvič postal in lovil sapo. Od obleke in čevljev je teklo. Z obema rokama se je oprijel ograje ob stopnicah in gledal curke za seboj. V drugem nadstropju so ga že bolele noge, posebno v kolenih je klecal. Za minuto je postal, da je prestalo močiti okrog čevljev, potem pa je hitro odprl stanovanje in opravil povelje kapetanove soproge. Ko je odhajal, je pazljivo očistil mokre madeže na hodniku in v vrsti postavil cvetlične lonce na suhe cunje, da bi ne zmočili lepih tal. Skoraj po prstih je odšel iz stanovanja. Malo ga je stresalo po telesu, ko je počasi stopal po stopnicah. Zunaj je še vedno lilo. Zmračilo se je kakor zvečer in ceste so bile prazne. Le avtomobili so švigali po njih in naglo izginjali za ovinkom. Bruno se je pognal v tek, da čimprej stopi pred narednika. Vojaki so

Newyorški župan F. H. La Guardia.

še vedno čakali prve prilike, da odkorakajo v vojašnico. Kapetanove soproge ni bilo več. Odšla je v prvo kavarno na oglu ulice. Ves spehan in curljajoč je Bruno sedel na prizidek. Vojaki se niso dosti zmenili zanj. Le Slovenec Janko ga je podražil: "Lep si! Ampak za zalo kapetanko si lahko napravil moker izprehod." Namrščil je obrvi in dodal: "Nesramna ženska, kaj!" Bruno je oddal ključ naredniku. "Tako premočen ne moreš za njo v kavarno. Na, Jovo, odnesi ključ gospe. Potem pojdemo."

Bruno je drgetal. Ovil je čepico in jo spet posadil na premočene lase. V čevljih je pri vsakem zgibu zažvekalo od vlake. Stopil je nekaj korakov sem in tja, da bi se ogrel, ker ga je začelo mraziti po hrbtu. Narednik je omahoval, ali bi odšli ali ne. Dež je sicer še lil, vendar se mu je zdelo, da ne smejo predolgo vedriti. Vojaki so se naveličali stati. Posedli so ob prizidku in uganjali burke. Narednik jih je ostro pogledal in vsi so skočili pokonci. "Še pet minut, in hajdimo!"

Bruno je zbolel. Že zvečer je ves gorel v vročini. Oči so se mu zalivale in vse telo je bilo razbeljeno, četudi je trepetal od mraza. Na smrt utrujen se je zavalil na posteljo, a spanec se mu je odmikal. Bruno je strmel v temno in zdelo se mu je, da si mora sam nabrati spanja. Nekje je hotelo, da ga zajema z žlico. Bruno je zajemal, se mučil. Žlica se je topila v njegovi dlani. Obupaval je. Pod njim je zmanjkalo tal. Stopal je le še po ozki nitki, ki se je vila kakor spirala. Taval je naprej, spirale so se odmikale, se vrtele v nedoglednost, in Bruno je moral hoditi le po njih, teči, preskakovati, vedno naprej, v vrtoglavo daljino brez konca so se vrteli krogi pred njim, lovil je ravnovesje, trdnost, moral je teči po krogih, vrtel se je z njimi, vedno hitreje. Ob strani so se kopičili cvetlični lonci in počasi drseli v brezbarvno globino. Od njih je curljala vlaga. Bruno se je lovil po zraku, na nogeh, postavljal cvetlične lonce nazaj v vrsto. Cvetje se je usipalo ob dotiku njegove roke. Lonci so drseli po mokrih cunjah, ki so se začele ovijati okoli njegovih gležnjev. Bruno je kriknil in preskočil cunje.

Zjutraj so ga poslali v bolnico. Prostori so bili prenapolnjeni, zato so ga oddelili v barako na dvorišču, dokler ne bo prazna postelja v glavnem poslopju. Apatično le ležal v kotu, dokler ni prišel strežaj. Spomnil se je nejasno matere. Prisluhnil je vase, nekaj ga je sililo, da mora materi povedati, da je žejen. Prosil je papir in svinčnik. Prijel je svinčnik in se čudil svoji veliki roki. Med prsti je nerodno stiskal svinčnik in črkoval v megli na papir svoje težke misli. Zapisal je besedo in pomislil. Vse telo se je treslo od napora. "Bolan sem. Žejen sem. Polno nas je tukaj, kakor sardin v škatli. V kotu je napol zmečkana sardina. To sem jaz. Žejen sem. Prehladil sem se. Vročina je v sobi. Injekcije. Žejen." Trudno je povesil roko, in list je obležal pod brado. Spet se je dvignil in zapisal na rob pisma nadaljevanje svojih misli. Pisma ni dokončal. Čez tri dni je umrl.

Mati je prejela le kratko sporočilo. "Vaš sin Bruno Kmetič je 15. septembra umrl." Ostalih podatkov in datuma ni prečitala. Od vsega njenega sina, od njenega visokega, slokega fanta z nasmejanim obrazom je ostalo le to kratko uradno obvestilo.

Materi je postalo slabo in tiho se je sesedla na tla.

GLAD

Alma in Paul Ellerbe

Beth Wathson je bila dobra duša, toda lačna je bila in listnica iz svinjskega usnja, ki je kukala iz žepa na hlačah moža, ki je hodil pred njo po veliki trgovini, je dražila njeno poželenje.

Tudi zeblo jo je, premalo je bila oblečena, toda ničesar drugega ni imela, da bi dala nase. Obredla je bila sedemnajst "posredovalnic za službe."

Ni prišla v trgovino nakupovat — saj v svoji stari, ponošeni ročni torbici ni imela niti toliko denarja, da bi za eno noč plačala sobo — prišla je, da bi se ogrela, zeblo jo je v mozeg in kosti.

Prizadevala si je, da ne bi gledala listnice, toda ta listnica je tako vabljivo kukala izmed škricev na suknji človeka in videti mu je bilo, da mu zdaj zdaj lahko pade na tla. Cena obleke, ki jo je nosil, bi njej zadoščala za šest mesecev življenja in ob briljantu, ki ga je imel na prstu, bi lahko živela tri leta.

Tesno je šla za listnico. Trudila se je, da je ne bi videla, in se je ozirala po ljudeh okrog sebe; prijazna, majhna, stara gospa v črnem, dvoje s ceneno eleganco oblečenih deklet, ki sta živahno brbljali med seboj.

Če se ne bi bilo zgodilo, da je mala stara gospa pričela iskati svoj žepni robec in da sta dekleti izginili, bi listnice prav gotovo ne bila vzela. Tisti hip pa je šel od nje ves strah.

S hlastno kretnjo je vzela listnico in jo skrila v svojo torbico.

Ta strašni hip je hvala bogu minil in ona je bila spet tisto lepo, rožnato, nežno mlado dekle, ki še nikdar v življenju ni storilo nič zlega. Obstala je in se je delala, kakor da bi si z zanimanjem ogledovala svilene nogavice. Ob istem pultu je stala mala stara gospa. Kaj ji je morda nalašč sledila?

"Zdi se mi, da ste trudni", je rekla stara mala gospa. "Zakaj pa ne greste v čakalnico za dame, da si malo odpočijete?"

"Jaz . . . jaz ne morem. Jaz . . jaz moram iti. Zmenjena sem nekje", je jecljalo mlado dekle. V toplem zraku je pričela medleti, stopila je, zatavala je in torbica ji je padla iz rok.

Stara mala gospa jo je pobrala in ji jo je dala nazaj.

"Vendar se morate najprej malo odpočiti," je ponovila stara mala gospa.

Toda Beth je ni čula. Držala se je za pult in je trepetala od strahu. Nad glavami množice je uzrla zaskrbljeni obraz lastnika listnice, ob njem so zasijale sinje barve policijske uniforme. Vsi ljudje v trgovini so se ji zazdeli kakor daljne, majhne črne točke.

"Nikar ne hodite od men[e]," prosila Beth, "nikar ne [...] stran."

Stara mala gospa ni od[...]rila. Zazrla se je v policist[a], se je z roko dotaknil rame [...] Watson, ki je devetnajst le[t] poštena.

"Tale gospod," je rekel [...] "je izgubil svojo listnico."

Dekle je zajecljalo neka[j ...] sed, ki so njej sami zvenel[i ...] je. Lastniku listnice je j[e ...] žal.

"Saj ne rečem, da ste vi [...] listnico, ampak bili ste čis[to ...] sno za menoj, ko se je z[...] ta stvar," je dejal. "Jaz sem [...] spod stražnik, komaj hip pr[...] pazil dekle. Šla je pred m[...] potem je zaostala, in sekund[...] to listnice ni bilo več".

"To ni mogoče", je rekla [...] mala gospa. "To dekle ni [...] tatica. Tu je, preiščite njen[o ro]čno torbico."

Beth je mislila, da se bo [...] zdaj pogreznila v zemljo. S[...] brez zavesti je strmela pr[...] policist pa je odpiral njeno [tor]bico. In strmela je še zme[...] ko jo je policist spet vrg[...] pult in je lastniku listnice d[...]

"Ta stvar je opravljena [go]spod. To dekle je nima."

Videla je, kako stá odhaja[...] ba moža, toda njeni topi ču[...] so mogli ničesar dojeti. Vse [...] je razumela, je bilo, da i[...] svoji bedni, stari torbici [...] tri polpence, malo pudra, [...] rougea in polomljeno ličilo [...] ustne.

"Jaz sem namreč listnico [...] la iz torbice," je rekla mala [sta]ra gospa in je vedla dekle [...] izhodu. "Policist bo že vedel [...] slov gospoda in jaz bom p[...] bela, da jo dobi nazaj. Al[i ...] lačni"

"D-da."

"Svoj plašč ste pač pro[...] kajne? Zdi se mi, da ste [...] službe in brez denarja?"

"D-da."

"To sem si precej mislila."

"Zakaj . . . zakaj pa ste s[...] li to zame?"

"Ker poznam takšne st[...] To je bilo prvič, kajne?"

"D-da."

"Pa mi obljubljate, da s[e ne] bo zgodilo to nikdar več?"

"Ne, ne, nikdar več."

"Glejte," je rekla mala s[tara] gospa, "zato sem storila to. Z[...] pa, otrok moj, pojdive malo [...]dovat."

"Kdo . . . Kdo pa ste vi?" prosilo dekle.

Mala stara gospa se je smehljala.

"Jaz sem tu hišna detektiv[ka]" je rekla.

(Poslovenil L. M.)

Listen to and Advertise o[n]

PALANDECH'S YUGOSLAV [...]

Folk Songs and M[usic]

Tamburitza Orches[tra]

Station WWAE, Every Sunday 1 [...]

586 S. Clark St., Chicago — [...]

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto [in] prištejejo eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Cicero in Chicago je	$7.[..]
1 tednik in	4.80	1 tednik in	[...]
2 tednika in	3.60	2 tednika in	[...]
3 tednike in	2.40	3 tednike in	[...]
4 tednike in	1.20	4 tednike in	[...]
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	[...]

Za Evropo je $9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $..........

1) Ime.. Čl. društva št. ....

Naslov ....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).. Čl. društva št. ....

3).. Čl. društva št. ....

4).. Čl. društva št. ....

5).. Čl. društva št. ....

Mesto.. .... Država..........................

Nov naročnik.............................. Star naročnik..................